

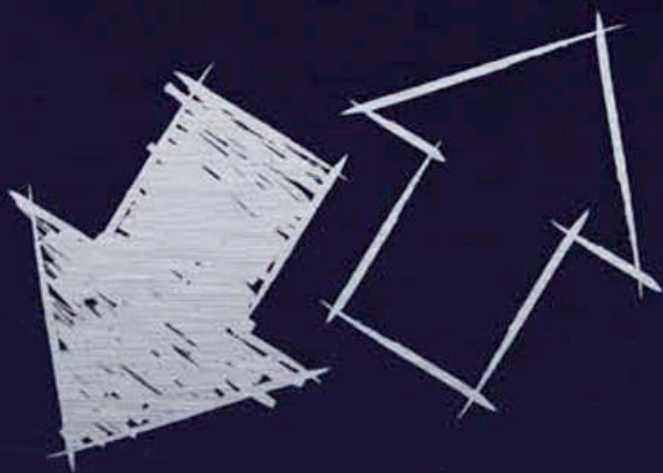

Col·lecció Talia 15

El retrovisor

Premi Literari de Teatre
La Carrova 2009

Joan Francesc Dalmau

Col·lecció Talia - 15

El retrovisor

Premi Literari de Teatre
La Carrova 2009

JOAN FRANCESC DALMAU

Cossetània
EDICIONS

Aquest llibre recull l'obra premiada en la dotzena edició del Premi Literari de Teatre La Carrova, convocat per l'Ajuntament d'Amposta i l'Institut d'Estudis Comarcals del Montsià. El jurat estava format per Teresa Bertran Torres, Vicente Caballero Cid, Joan Josep Rovira Climent, Manel Izquierdo i Maria-Josep Margalef.

Ajuntament d'Amposta

Primera edició: febrer del 2011

© d'aquesta edició: Cossetània Edicions

© del text: Joan Francesc Dalmau

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel.: 977 60 25 91
Fax: 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Arts Gràfiques Requesens

ISBN: 978-84-9791-850-3

Dipòsit legal: T-105-2011

LA PELL DE LES FORMIGUES

És ja un clàssic del cinema que, davant d'un cas judicial tèrbol i compromès, per poder donar carpetada a l'assumpte i deixar-lo vist per a sentència, es contracti un advocat novell i de nul·la experiència perquè no pugui fer-hi front, i així, de manera inexorable, perdre el cas. I "aquí no ha passat res". Naturalment, darrere de tot aquest entramat sol haver-hi una gran organització criminal que allarga els seus tentacles fins als llocs més insospitats. És per això que he començat a sospitar de les sinistres causes que hagin pogut portar a encomanarme aquest pròleg. Desconec l'abast dels propòsits, si l'objectiu és acabar amb la carrera de l'autor o enfonsar l'editorial sencera. Sigui com sigui, no deixarem passar l'oportunitat que se'ns ofereix i afrontarem l'escomesa amb entusiasme. Si ho hem de fotre tot enlaire que sigui pentinats i amb bona cara!

Per poder parlar-ne amb propietat m'he llegit el text. És clar, ho havia de fer. (Encara que en aquest cas, i ateses les circumstàncies, no fos imprescindible.)

6 Jordi Giribet

EL RETROVISOR està ambientat en l'època actual i ens trobem que els personatges centrals són bàsicament homes i dones de 40 anys i escaig. O sigui, gent que van néixer en un veler empès pels vents de renovació i esperança del maig del 68, van créixer sota el seu rebuf i, actualment (sobre)viuen veient amb desencís com van a la deriva en el mar immens d'una societat decadent i esgarrriada, on no hi bufa ni tan sols un alè d'aire que faci moure les veles. En aquest marc i aquests precedents tenim l'Eladi i el Lluís, dos vells amics de joventut que, després de molts anys sense saber res l'un de l'altre, es retroben de forma casual. Aquest fet desencadenarà tot un seguit d'esdeveniments que deixaran al descobert la crua realitat d'aquesta societat en què regna el liberalisme més salvatge. En definitiva, EL RETROVISOR ens parla, entre moltes altres coses, de la integritat, tema que trobem al llarg de l'obra del Joan Francesc. I és precisament això, la integritat, el que li preocupa. (A part, és clar, d'arribar a final de mes o de deixar-se el foc dels fogons encès.)

Ja m'imagino el petit Cesc a l'hora del pati, paralytitzat davant un niu de formigues, just en aquella edat que comencem a plantejar-nos qüestions morals i a adonar-nos que és molt difícil fer cap pas sense trepitjar algun ésser viu. Cal dir que aquest estat alterat de consciència és transitori. És com una mena de passa; com una

varicel·la, posem pel cas, que, un cop curada, ja no torna mai més. Hi ha, però, casos excepcionals, raríssims, en què s'ha arribat a fer crònic i ja no tenen remei. El Joan Francesc presenta aquest quadre clínic. A través dels seus personatges proposa que intentem obrir-nos pas sense trepitjar cap formiga, tot agafant-les de la poteta i apartant-les cap a una vora. En fi, propostes de funàmbul.

Suposo que una de les raons per les quals també se m'ha encomanat aquest pròleg és per la meva condició d'aficionat al cinema. El Joan Francesc sempre em diu que quan escric un guió (activitat que alguns cops he tingut l'honor de compartir amb ell) penso en imatges. I el teatre, a part de la paraula, també requereix la imatge. Imatge aquesta que, per la seva condició, és molt més noble i poderosa que la del cinema. Doncs aquí en van unes quantes: en aquesta obra veig cabdal el paper de la llum, tot recollint aquesta idea d'il·luminar part de l'escena i deixant els costats en penombra, suggerint la continuïtat dels espais (esperem que amb això no ens passem de pressupost) i també per diferenciar els diferents escenaris i reforçar les situacions que s'hi produeixen. Veig una estació d'autobús amb una llum esmorteïda. Veig la casa del Lluís i la Carla amb llums indirectes, provinents de làmpades de disseny. La taula ben parada, impecable i ben il·luminada. Veig l'Ateneu,

blanc, amb llum artificial de fluorescent. Un dels fluorescents espurneja, al més pur estil Tarkovski, símbol inequívoc de feblesa i precarietat moral.

I ja parlant de la totalitat de la seva obra, trobo que el Joan Francesc Dalmau s'hi deixa la pell. En termes futbolístics (disciplina que darrerament cultiva molt com a espectador de tornejos infantils), podríem dir que “sua la samarreta”. Es veuen molts trets personals en alguns personatges. Cal ser valent per exposar-se d'aquesta manera! També he d'esmentar que els seus textos estan saltats amb grans dosis d'un personalíssim sentit de l'humor, una altra característica del seu treball i del seu tarannà.

Toca tots els pals: des de novel·la fins a poesia, passant pels relats, els articles d'opinió, els guions cinematogràfics i els contes infantils, encara que darrerament li va molt el gènere negre. Però això d'escriure teatre em sembla el més agosarat. Ja m'explicareu qui llegeix teatre. Aquesta mena d'obres només s'arriben a conèixer arran de ser representades dalt d'un escenari. Em colpeix la idea que aquest llibre pugui acabar en l'oblit d'una prestatgeria polsosa. Bé, de fet, en dues prestatgeries: la del Joan Francesc i la meva.

PERSONATGES

LLUÍS: Entre 40 i 50 anys. Marit de Carla.

ELADI: Entre 40 i 50 anys. Amic de Lluís.

MIÑAMBRES: Entre 40 i 50 anys. Antic company
d'escola de Lluís i Eladi.

NÚRIA: Entre 20 i 30 anys. Amiga de Miñambres.

CARLA: Esposa de Lluís.

ALBERT: Propietari del vehicle amb qui Eladi té una
topada.

CAMBRERA: Jove.

VENEDOR VELL: Present en la memòria de Lluís.

SOCI 1: Soci de l'Ateneu.

SOCI 2: Soci de l'Ateneu. Amic del Soci 1.

*NOTA: Com a característiques dels personatges es donen
només les indispensables per tal que es gaudeixi de la mà-
xima llibertat a l'hora de representar-les.*

NOTA ORIENTATIVA SOBRE ELS DECORATS

Aquestes notes només són orientatives, per la qual cosa les fórmules a emprar a l'hora d'una representació són decisió lliure del director, que pot optar per altres alternatives que conduixin al mateix resultat. Seria desitjable que el canvi de decorat pogués fer-se de manera senzilla i ràpida, tot aprofitant el moment que l'escenari queda a les fosques, fet que marca la transició d'una escena a l'altra.

Les diferents localitzacions estan pensades de manera que puguin representar-se amb facilitat, amb pocs elements i sense trencar el ritme. Tant l'estació d'autobusos, com el menjador, com el bar, com la sala de l'ateneu, seran representats parcialment a escena. És a dir, el que el públic veurà és només la part del lloc on transcorre l'acció.

El mobiliari bàsic pot constar de dotze cadires, quatre taules i una barra de bar que per darrere és el bufet del menjador. Les cadires serveixen per a l'estació d'autobusos (12), per al menjador (4), per al bar (12), per al taller (1) i per a l'ateneu (8). Les taules seran quadrades. Dues per una banda tindran elements que els donin aparença de taula de despatx, i per les altres tres, no. Quan siguin al bar es posaran les quatre soltes, amb tres cadires cadascuna, i de manera que els elements que a dues les fan de despatx no quedin a la vista. La taula del menjador es farà ajun-

tant tres taules i col·locant unes estovalles al damunt. La taula de despatx i la de treball del taller es faran ajuntant dues taules. Altres elements són: una paperera, una petita tarima, etc.

La il·luminació serà determinant per donar sensació de continuïtat dels espais. Així, la penombra servirà per donar llargada i profunditat a les parts de l'espai no representades. També servirà a l'Escena 1 per obrir una finestra en el temps per on aparegui i desaparegui el Venedor vell.

ESCENA I

Estació d'autobús. Lluís, Eladi, Núria i Venedor vell.

Part de la sala d'espera d'una estació d'autobusos. Es veuen quatre rengleres de cadires. A l'extrem dret de l'última filera hi ha una paperera. Una part de la dreta de l'escenari està en la penombra. Aquesta part s'il·luminarà quan Lluís recordi una escena del passat i hi apareixerà el personatge que evoca: un Venedor vell. Aquest espai és una finestra al passat.

Per l'esquerra entra Lluís amb un maletí de negocis. Porta vestit i corbata. Sabates ben enllustrades. Es passeja una mica, amunt i avall, amb un cert neguit. Mira el rellotge diverses vegades. Per fi s'asseu. Es posa el maletí a la falda i en treu uns papers. Els mira un instant. S'atura en un full. Tot seguit treu el telèfon mòbil de l'infern de l'americana i marca. Té el posat seriós.

LLUÍS (*al telèfon*): Armeni?... Sí, sóc jo, en Lluís. Em sap greu però faré una mica tard... Se m'ha avariat el cotxe... No, no és res important, però em toca venir en autobús. El problema és que m'he confós... El que jo he de prendre no surt fins d'aquí una hora. Com si no tingués res més a fer, oi?... El pitjor és que potser et faré anar malament. Si vols ho podem

ajornar per un altre dia, no et vull causar molèsties...
Gràcies, Armeni. Fins d'aquí una estona, doncs.

Lluís torna a regirar els papers, com si busqués un full concret. Mentrestant, Eladi entra per l'esquerra. Du el cabell esborrifat. També porta vestit, però va malfargat. Porta mitja camisa a fora i s'ha afuixat exageradament el nus de la corbata. Du un maletí semblant al de Lluís. Se'n va cap a l'última filera de cadires. S'asseu. Es treu la corbata i l'americana. Obre el maletí i n'extreu una carpeta, un bloc i diversos impresos. Camina decididament cap a la paperera i ho llença tot. En acabat, es passa la mà pel cap, com pentinant-se. Torna cap a la cadira, però abans d'asseure's s'ho repensa i camina en direcció a Lluís. Lluís està enfeinat, absent, mirant-se els papers. Eladi se li posa davant. S'ajup una mica per parlar-hi.

ELADI (*educat*): Disculpi, em pot dir l'hora?

LLUÍS: (*L'ignora.*)

ELADI (*timidament*): Perdoni que el molesti. Podria dir-me quina hora és?

LLUÍS: Tres quarts de sis. (*En acabat de dir-l'hi, se'l mira i se sorprèn.*) Eladi?

ELADI (*estranyat*): Sí?

LLUÍS: (*Deix el maletí a la cadira del costat i es posa dempeus. Alegre, informal.*) Collons, Eladi! No em coneixes?! Sóc en Lluís: en Lluís Cases!

ELADI (*sorprès*): En Lluís...?

LLUÍS: (*Somrient, l'agafa per les espatlles i el sacseja.*) Despertà't, home! Estàs adormit! No em puc creure que no et recordis de mi.

ELADI (*somriu, però absent*): Com me'n podria oblidar? Perdona, és que avui estic una mica desorientat.

LLUÍS: No cal que ho juris. A mi m'ha fet molta alegria veure't i sembla que a tu no te'n faci gens. Espero que sigui una falsa impressió.

ELADI: Clar que ho és. El que passa és que m'has agafat per sorpresa i en un mal moment. Estic una mica... una mica estrany. No m'ho tinguis en compte. (*Mirant de mostrar-se més animat. Li tusta amicalment l'esquena.*) M'alegro molt de veure't. Seiem. (*S'assenen.*) I què? Com et va?

LLUÍS (*satisfet*): No em puc queixar. Encara que sempre podria anar millor.

ELADI (*nostàlgic*): Per què no pot ser tot com a l'institut, eh? Aquells van ser uns bons anys.

LLUÍS: Sí, van ser bons. Però no immillorables. Aquest és el meu lema: tot pot ser millor.

ELADI: Que et vols quedar amb mi? Allò era viure. No només perquè ens ho passàvem bé, Lluís. Era viure perquè no havíem de menjar tanta merda.

LLUÍS: Sí que ens ho passàvem bé, eh? *Carpe diem!* (*Riu.*) Estic d'acord que van ser uns anys ben viscuts. Trobo que als que no aprofiten la joventut els haurien d'empresonar. Te'n recordes del Franquesa? I del Miñambres? Quina manera de malgastar el temps! De què et serveix tenir disset anys si estàs posseït pel seny d'un home de cinquanta?

ELADI: Tu fot-te'n. Però segur que ara tenen la vida organitzada. I nosaltres, ja ho veus...

LLUÍS: Eh, eh! Parla per tu! Ja t'he dit que jo no em puc queixar. I si a ells els va millor: que els aprofiti. No canvio aquells anys d'institut ni per un palau a les Bahames.

ELADI: Ho veus? Aquells anys van ser immillorables. Allò no es pot superar.

LLUÍS: T'equivoques. (*Pausa.*) Has vist els xavals d'ara? Nosaltres érem uns escolanets. Aquests saben el que volen.

ÍNDEX

PRÒLEG, <i>per Jordi Giribet</i>	5
PERSONATGES	11
NOTA ORIENTATIVA SOBRE ELS DECORATS	12
ESCENA 1	14
ESCENA 2	47
ESCENA 3	68
ESCENA 4	82
ESCENA 5	100
ESCENA 6	118
ESCENA 7	122
ESCENA 8	129

RELACIÓ DELS GUANYADORS DEL PREMI LITERARI DE TEATRE LA CARROVA

- Any 1997

Obra guanyadora: *El joc de les veritats*

Autor: Guillem Rosselló i Bujosa

Procedència: Mallorca

- Any 1998

Obra guanyadora: *Peixets de colors*

Autor: Antoni Cisteró i García

Procedència: Barcelona

- Any 1999

Obra guanyadora: *Tamara en Bugatti verd*

Autor: Octavi Egea i Climent

Procedència: Barcelona

- Any 2000

Obra guanyadora: *El fruit de la foscor*

Autor: Jesús A. Vila i García

Procedència: Torrelles de Llobregat

- Any 2001

Obra guanyadora: *Retalls*

Autor: Octavi Egea i Climent

Procedència: Barcelona

- Any 2002

Obra guanyadora: *Diàlegs intranscendents*

Autor: Joan Cardona Romanos

Procedència: Barcelona

- Any 2003

Obra guanyadora: *Jo no en sé, de contes alegres*

Autor: Carles Armengol Gili

Procedència: Santa Coloma de Gramenet

- Any 2004

Obra guanyadora: *Semblava una persona com qualsevol altra*

Autora: Ariadna Herrero i Molina

Procedència: Granollers

- Any 2005

Obra guanyadora: *Quan l'infern sigui atiat*

Autor: Antoni Cisteró i García

Procedència: Barcelona

- Any 2007

Obra guanyadora: *Requiescat in bello*

Autor: Josep M. Diéguez i de Jaureguizar

Procedència: Vic

- Any 2008

Obra guanyadora: *Sweet nothing*

Autor: Llätzer Garcia i Alonso

Procedència: Girona

- Any 2009

Obra guanyadora: *El retrovisor*

Autor: Joan Francesc Dalmau i Llagostera

Procedència: Miralcamp

